

*Коропенко М. О.,
здобувач вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент
Науковий керівник: **Стамат В.М.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв*

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИРОБНИЦТВА ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ

Сучасне виробництво озимої пшениці являє собою складну, багатофакторну систему, ефективність якої визначається не лише біологічним потенціалом культури, але й здатністю агровиробника інтегрувати інноваційні технології, адаптуватися до кліматичних флуктуацій та оптимізувати економічні складові в умовах глобальної ринкової конкуренції. Управління ефективністю в цьому контексті виходить за межі простого агрономічного супроводу і трансформується у безперервний процес прийняття стратегічних рішень, що базуються на аналізі великих даних, принципах сталого розвитку та глибокому розумінні агроєкосистем. Озима пшениця, як ключова продовольча культура, вимагає особливо ретельного підходу, оскільки її врожайність та якість закладаються на етапі осінньої вегетації і проходять через критичну фазу перезимівлі, що робить управлінські рішення на початкових етапах визначальними для кінцевого фінансового результату. Таким чином, ефективне управління постає як комплексна науково-обґрунтована діяльність, спрямована на максимізацію виходу продукції з одиниці площі при одночасній мінімізації витрат ресурсів та негативного впливу на довкілля [1,2].

Базисом високоефективного виробництва озимої пшениці є прецизійний підхід до технології вирощування, який розпочинається з вибору попередника та системи основного обробітку ґрунту. Управління ефективністю на даному етапі передбачає диференційоване внесення стартових доз добрив та засобів захисту, що стає можливим завдяки використанню технологій паралельного водіння та картографування агрохімічного складу ґрунтів [3].

Перехід до системи удобрення та захисту рослин, що базується на концепції «просторово-часової мінливості», становить другий ключовий рівень управління виробничою ефективністю. Традиційне усереднене внесення азотних добрив поступається місцем дробовому підживленню з урахуванням результатів ґрунтової та рослинної діагностики (листова діагностика, NDVI-моніторинг).

Окремим і надзвичайно важливим блоком в системі управління ефективністю є адаптація технології вирощування до глобальних кліматичних змін та мінімізація супутніх ризиків. Воно в цьому контексті передбачає оптимізацію логістичних потоків та матеріально-технічної бази: наявність достатньої кількості високопродуктивної техніки для виконання польових робіт в оптимальні агротехнічні строки (особливо під час сівби та збирання) є

критичним фактором, що визначає як кількість, так і якість кінцевої продукції. Будь-яке зволікання, спричинене технічною неспроможністю, призводить до втрат врожаю, які вже неможливо компенсувати жодними агрономічними заходами [4]. Економічна складова управління ефективністю виробництва озимої пшениці концентрується навколо досягнення цільових показників рентабельності через оптимізацію витратної частини та максимізацію вартості виробленої продукції. В умовах зміни світових цін на зерно, вирішальну роль відіграє не стільки валова врожайність, скільки якісні показники зерна (вміст білка, клейковини, натура). Управлінські рішення, спрямовані на отримання продовольчої пшениці 2-го або 3-го класу, дозволяють реалізовувати її за значно вищими цінами порівняно з фуражним зерном [5]. Завершальним етапом системи управління виробництвом озимої пшениці є впровадження принципів сталого розвитку та екологічної безпеки. Ефективність у довгостроковій перспективі неможлива без збереження родючості ґрунтів та біорізноманіття [6].

Отже, управління ефективністю виробництва озимої пшениці на сучасному етапі – це інтегральна наука і практика, що синтезує досягнення генетики, агрохімії, інженерії, економіки та екології з метою створення стійкої, високорентабельної та екологічно відповідальної системи.

Список використаних джерел:

1. Мащенко Ю. В., Соколовська І. М. Урожайність, продуктивність та економічна ефективність вирощування пшениці озимої залежно від ланки сівозмін і систем удобрення. Хмельницький : Подільський державний університет, 2023. С. 32–38. URL: https://journals.pdu.khmelnitskiy.ua/index.php/podilian_bulletin/article/view/275.
2. Колесник В. М., Сулова А. Ю. Оцінка ефективності управління у сільськогосподарських підприємствах Арбузинського району Миколаївської області. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 8. С.1258-1264. URL : <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2636>.
3. Анастасієва В. О. Управління продуктивністю пшениці озимої залежно від елементів технології вирощування. Київ : НУБіП України, 2024. 54 с. URL: <https://dglib.nubip.edu.ua/items/a875186e-8196-442a-9b41-ec613be66a64>.
4. Маренич М. М., Дяжук Р. У. Економічна ефективність вирощування органічної пшениці в умовах недостатнього зволоження Степу України. Полтава : ПДАУ, 2022. С. 85–92. URL: <https://journals.pdaa.edu.ua/visnyk/article/view/1641>.
5. Кулик О. В. Управління продуктивністю пшениці озимої в неоднорідних зонах поля. Київ : НУБіП України, 2024. 60 с. URL: <https://dglib.nubip.edu.ua/items/6e0078db-3a43-4bf1-b719-0ecc8e15c4a2>.
6. Алімурадова С. С. Забезпечення економічної ефективності вирощування озимої пшениці у сільськогосподарському підприємстві на інноваційних засадах. Київ, 2021. 76 с. URL: <https://dglib.nubip.edu.ua/handle/123456789/3051>.